

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๒ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๕ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๓๐ วัน เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วรายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอต่อประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียด ในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา และลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ต่อไป

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หน้า ๑๐๔

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติบางประการและมาตรการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกฎหมายไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่จะใช้เป็นเครื่องมือหรือเอื้ออำนวยต่อการสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแลรักษา พันธุ์สัตว์ป่าและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกในข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสัตว์ป่าและพืชป่าซึ่งมีผลทำให้ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวเพื่อจัดให้มีมาตรการในการควบคุมการครอบครอง การค้า การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ตลอดจนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๙ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๑๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ยกเลิกกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ (๒) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และ (๓) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ (มาตรา ๓)

๒. กำหนดบทนิยามเฉพาะ คำว่า “สัตว์ป่า” “สัตว์ป่าสงวน” “สัตว์ป่าคุ้มครอง” “สัตว์ป่าควบคุม” “สัตว์ป่าอันตราย” “ซากสัตว์ป่า” “ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า” “ล่า” “เพาะพันธุ์” “ค้า” “นำเข้า”

“ส่งออก” “นำผ่าน” “ด่านตรวจสัตว์ป่า” “สวนสัตว์” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “คณะกรรมการ” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” ไว้ในมาตรา ๔ เช่น คำว่า

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้านไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

“สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าหายากหรือสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์ป่าคุ้มครอง” หมายความว่า สัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศหรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่าชนิดนั้นมีแนวโน้มลดลงอันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์ป่าควบคุม” หมายความว่า สัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๓. สัตว์ป่า

๓.๑ ประเภทสัตว์ป่า

๑) สัตว์ป่าแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

(๑) สัตว์ป่าสงวน เป็นสัตว์ป่าชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวด โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สัตว์ป่าที่มีลักษณะดังกล่าวตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ จำนวน ๑๙ ชนิด เป็นสัตว์ป่าสงวน ประกอบด้วยสัตว์ป่าสงวนเดิม ๑๕ ชนิด ที่เคยกำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และสัตว์ป่าอีก ๔ ชนิด ที่กำหนดเพิ่มเติมขึ้นใหม่ให้เป็นสัตว์ป่าสงวน ได้แก่ วาฬบรูด้า (*Balaenoptera edeni*) วาฬโอมูระ (*Balaenoptera omurai*) เต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) และปลาฉลามวาฬ (*Rhincodon typus*) และในอนาคตหากประสงค์จะกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดที่ใกล้สูญพันธุ์ จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดเป็นสัตว์ป่าสงวนเพิ่มเติม หรือกรณีสัตว์ป่าสงวนชนิดใดที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นจนไม่มีสภาพใกล้สูญพันธุ์และไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดแล้ว และประสงค์จะให้สัตว์ป่าสงวนนั้นพ้นจากการเป็นสัตว์ป่าสงวน ให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๖ ประกอบบัญชีสัตว์ป่าสงวนท้ายพระราชบัญญัตินี้)

(๒) สัตว์ป่าคุ้มครอง เป็นสัตว์ป่าชนิดที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่าชนิดนั้นมีแนวโน้มลดลงอันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งการกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองให้กำหนดในกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗)

(๓) สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สมควรส่งเสริมให้มีการเพาะขยายพันธุ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งการกำหนดให้สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะได้ให้กำหนดโดยประกาศของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๘)

(๔) สัตว์ป่าควบคุม เป็นสัตว์ป่าชนิดที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาไซเตส CITES และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการรักษาจำนวนประชากรของสัตว์ป่าอื่นนั้น

ซึ่งการกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาไซเตส CITES และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมเป็นสัตว์ป่าควบคุมให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี (มาตรา ๙)

๒) กำหนดบทบัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลที่มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่า โดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งตรงกับชนิดของสัตว์ป่าสงวนที่กำหนดเพิ่มเติมตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ วรรคสอง อยู่ก่อนที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ หรือตรงกับชนิดของสัตว์ป่าคุ้มครองที่กำหนดเพิ่มเติมตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๗ อยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ให้มาแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชประกาศกำหนด โดยหากผู้ครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวประสงค์จะครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออกใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราว หรือใบรับรองการครอบครองซากสัตว์ป่าสงวนหรือซากสัตว์ป่าคุ้มครองให้แก่บุคคลดังกล่าว เพื่อจะได้ไม่เป็นการรอนสิทธิบุคคลและทำให้บุคคลดังกล่าวสามารถครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวได้โดยไม่เป็นการกระทำผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติในส่วนที่ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากผู้ครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองไม่ประสงค์ที่จะครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปและประสงค์จะจำหน่าย จ่าย หรือโอนสัตว์ป่าสงวนสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๒ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ภายในระยะเวลาดังกล่าว และมีสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองเหลืออยู่เท่าใด ให้ถือว่าผู้ครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นยินยอมให้ตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือกรมประมงจะได้นำสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นไปเลี้ยงดูหรือดำเนินการด้วยวิธีการที่เหมาะสมแก่สัตว์ป่านั้นต่อไป (มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑)

๓.๒ การคุ้มครองสัตว์ป่า

๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ไม่ว่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นจะอยู่ในหรือนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าก็ตาม (มาตรา ๑๒) สำหรับสัตว์ป่าอื่น ๆ จะได้รับความคุ้มครองในลักษณะดังกล่าวเมื่อเป็นการกระทำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (มาตรา ๕๓) หรือเมื่อเป็นการล่าสัตว์ป่าตามชนิดหรือประเภทที่ประกาศกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น (มาตรา ๖๕ (๑)) อย่างไรก็ตาม หากผู้ใดล่าสัตว์ป่าโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ด้วยความจำเป็นเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตราย หรือเพื่อสงวนหรือรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่น และการล่านั้นได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ ผู้ล่านั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา ๑๓)

๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่า ดังนี้

(๑) รังของสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่เป็นกรณีของผู้ที่มีสัตว์ป่าสงวนไว้ในครอบครองโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) รังของสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นรังของสัตว์ป่าคุ้มครองตามชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีผู้ที่มีสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองโดยถูกต้อง

ตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตามมิให้มีการเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวนและรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตเก็บรังนกตามกฎหมายว่าด้วยอาคารรังนกอีแอ่น (มาตรา ๑๔)

๓) กำหนดบทบัญญัติคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าควบคุม โดยห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยเป็นอิสระหรือทิ้งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าควบคุม หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์ป่านั้นพ้นจากการดูแลของตน เว้นแต่ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าควบคุม ที่ได้มาโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ และได้จำหน่าย จ่าย หรือโอนสัตว์ป่านั้นให้แก่ผู้ที่สามารถครอบครองสัตว์ป่าดังกล่าวได้โดยชอบตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกรณีมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นต่อไปได้ และประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่านั้นให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือกรมประมงดูแล ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้ครอบครองสัตว์ป่านั้นต้องชำระค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือกรมประมง แล้วแต่กรณี และให้ถือว่าผู้ครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าควบคุมดังกล่าวยินยอมให้สัตว์ป่านั้นตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมประมงมีงบประมาณจำกัดในการคุ้มครองดูแลสัตว์ป่า และเพื่อป้องกันมิให้ผู้ครอบครองเดิมกล่าวอ้างความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในตัวสัตว์ป่าในลักษณะการฝากให้ส่วนราชการทั้งสองแห่งช่วยเลี้ยงดู ซึ่งการรับฝากเลี้ยงสัตว์ป่ามิใช่ภารกิจของส่วนราชการทั้งสองแต่อย่างใด (มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖)

๓.๓ การครอบครองสัตว์ป่า

๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการครอบครองโดยผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๒ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ หรือเป็นการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ของผู้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ที่มีไว้เพื่อการเพาะพันธุ์หรือได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือเป็นกรณีตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ เนื่องจากสัตว์ป่าสงวนเป็นสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ส่วนสัตว์ป่าคุ้มครองเป็นสัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หากจำนวนประชากรของสัตว์ป่าคุ้มครองลดลงอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการคุ้มครองดูแลสัตว์ป่าทั้งสองประเภทอย่างเข้มงวด (มาตรา ๑๗)

๒) กำหนดให้ผู้ใดจะมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรืออธิบดีกรมประมงเฉพาะที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ) เว้นแต่เป็นการครอบครองตามใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าโดยผู้รับใบอนุญาตค้าตามมาตรา ๓๐ ทั้งนี้ เพื่อสร้างระบบตรวจสอบและติดตามว่าสัตว์ป่าคุ้มครองดังกล่าวเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์โดยผู้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ มิได้มาจากการล่าสัตว์ป่าคุ้มครองมาไว้ในความครอบครอง และเพื่อลดภาระแก่ผู้รับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าที่ไม่ต้องมายื่นขอรับใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวที่มีไว้เพื่อการค้าเป็นการเฉพาะอีก เนื่องจากผู้รับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าต้องจัดทำบัญชีคุมเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าตามใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าอยู่แล้ว (มาตรา ๑๘)

๓) กำหนดให้ผู้ใดจะมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าควบคุมเฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องแจ้งการครอบครองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่เป็นการครอบครองตาม

ใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าโดยผู้รับใบอนุญาตค้าตามมาตรา ๓๐ ทั้งนี้ เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนมากเกินไป ความจำเป็นที่ต้องแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าควบคุมไม่ว่าชนิดใด โดยรัฐมนตรีจะกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุม ที่เห็นว่ามีควมจำเป็นต้องกำกับดูแลการครอบครองเป็นพิเศษให้เป็นสัตว์ป่าควบคุมที่ต้องแจ้งการครอบครอง และเพื่อลดภาระแก่ผู้รับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าที่ไม่ต้องมาแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าควบคุมที่มีไว้เพื่อการค้า เป็นการเฉพาะอีกด้วย เนื่องจากผู้รับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าต้องจัดทำบัญชีคุมเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของสัตว์ป่า หรือซากสัตว์ป่าตามใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าอยู่แล้ว (มาตรา ๑๙)

๔) กำหนดบทบัญญัติรองรับกรณีที่มีการออกประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมที่ต้องมีการแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชประกาศกำหนด ระยะเวลาให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าควบคุมดังกล่าวอยู่ก่อนวันที่ประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุม จะมีผลใช้บังคับ แจ้งการครอบครองสัตว์ป่าควบคุมดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ถูกต้องภายในเวลาที่อธิบดี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกำหนดเวลาดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ทั้งนี้ เพื่อกำหนด ช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านให้บุคคลที่มีสัตว์ป่าควบคุมดังกล่าวไว้ในความครอบครองอยู่ก่อนแล้วเข้าสู่ระบบกฎหมาย อย่างถูกต้อง โดยยังไม่มีคามผิดฐานครอบครองสัตว์ป่าควบคุมโดยไม่แจ้งการครอบครอง เพื่อไม่ให้การบังคับ ใช้กฎหมายกระทบสิทธิของบุคคลมากเกินไป (มาตรา ๒๐)

๕) กำหนดให้ความในมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มิให้ใช้บังคับแก่การ ช่วยเหลือสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ และสัตว์ป่าควบคุมที่ถูกทอดทิ้ง บาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอ และได้แจ้งการช่วยเหลือสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบที่อธิบดี กำหนด (มาตรา ๒๑)

๓.๔ การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่า และด่านตรวจสัตว์ป่า

๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวนหรือผลิตภัณฑ์ จากซากสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และเป็นการกระทำเพื่อกิจการสวนสัตว์ของผู้รับ ใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ (มาตรา ๒๒)

๒) กำหนดให้ผู้ใดจะนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี อย่างไรก็ดี หากเป็นการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งซากสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าควบคุม และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ดังกล่าวเพื่อใช้สอยส่วนตัวตามชนิด ประเภท และจำนวนที่อธิบดีกำหนด ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกจากอธิบดี ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ประสงค์ จะนำเข้าหรือส่งออกซึ่งซากสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าควบคุมและผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว เพื่อใช้สอยส่วนตัว และเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญา CITES ซึ่งมีบทยกเว้นให้การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าบางประเภทหรือบางชนิดและในจำนวนที่กำหนดที่เป็นของติดตัว หรือใช้ในครัวเรือน (Personal or household effects) ไม่ต้องขอรับใบอนุญาต แต่ผู้นำเข้าหรือส่งออก ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่และมีเอกสารกำกับถูกต้อง (มาตรา ๒๓)

๓) กำหนดให้ผู้ใดจะนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ประจำด่านตรวจสัตว์ป่าตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๒๕) โดยรัฐมนตรีมีอำนาจตั้งด่านตรวจสัตว์ป่าและกำหนดเขตแห่งด่านนั้น ๆ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๒๖) ส่วนในกรณีที่มีการส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่มีใช้สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง และสัตว์ป่าควบคุม จะต้องมิใช่รับรองการส่งออกตามความต้องการของประเทศปลายทาง โดยผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกอาจยื่นคำขอรับใบรับรองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้และเป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง (มาตรา ๒๔) ผู้ได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่า คุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าวหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว เมื่อมีการ นำเข้าหรือส่งออก ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตนำเข้าหรือ ส่งออก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้วจึงให้นำเคลื่อนที่ต่อไปได้ (มาตรา ๒๗)

๓.๕ การดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าและการค้าสัตว์ป่า

๑) กำหนดให้ผู้ใดจะดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ หรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามมาตรา ๙ เฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อกำกับดูแลให้การเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้และสัตว์ป่าควบคุมได้มาตรฐานและเกิดสวัสดิภาพ ที่ดีแก่สัตว์ป่า (มาตรา ๒๘)

๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าดังกล่าวหรือผลิตภัณฑ์ จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว (มาตรา ๒๙) เนื่องจากสัตว์ป่าสงวนเป็นสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ส่วนสัตว์ป่าคุ้มครอง เป็นสัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หากจำนวนประชากรของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นลดลงอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการคุ้มครองดูแลสัตว์ป่าทั้งสองประเภทอย่างเข้มงวด

๓) กำหนดให้การค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ สัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๙ เฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับ ใบอนุญาตจากอธิบดี ทั้งนี้ เพื่อกำกับดูแลให้การค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้และสัตว์ป่าควบคุมได้มาตรฐาน ป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่าโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ เป็นการดำเนินกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าสัตว์ป่าที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวก แก่ผู้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า จึงกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์ สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ที่ประสงค์จะค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ สัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๙ เฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ไม่ต้อง ยื่นขอรับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าตามมาตรา ๓๐ เป็นการเฉพาะอีก แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของผู้รับ ใบอนุญาตค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย และในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตาม มาตรา ๒๘ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ถือเป็นเหตุพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินกิจการ เพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ด้วย (มาตรา ๓๐)

๔) กำหนดบทบัญญัติรองรับให้กรณีที่มีการออกประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมที่ต้อง ขอรับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ หรือขอรับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าตามมาตรา ๓๐ ให้ผู้ดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าควบคุมหรือค้าสัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าวหรือผลิตภัณฑ์จาก ซากสัตว์ป่าดังกล่าวอยู่ก่อนวันที่ประกาศนั้นมีผลใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า

หรือยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้วแต่กรณี ให้ถูกต้องภายในเวลาที่อธิบดีกำหนดซึ่งกำหนดเวลาดังกล่าว ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน (มาตรา ๓๑)

๓.๖ การดำเนินการต่อสัตว์ป่าอันตราย

๑) จากความหมายของคำว่า “สัตว์ป่าอันตราย” หมายถึง สัตว์ป่าที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรือเป็นพิษต่อมนุษย์หรือสัตว์ป่าอื่น หรือมีผลคุกคามให้สัตว์ป่า พืชป่า สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ เปลี่ยนแปลงเสียหายอย่างรวดเร็ว หรือเป็นพาหะนำโรคหรือแมลงศัตรูพืชตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓) การกำหนดให้สัตว์ป่า ชนิด ประเภท หรือจำนวนใด เป็นสัตว์ป่าอันตรายให้เป็นไปตามประกาศ ของรัฐมนตรี (มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง)

๒) กำหนดให้ผู้ใดมีสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวไว้ในครอบครองต้องแจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามมาตรการควบคุมสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวตามระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด และในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองมนุษย์ สัตว์ป่า พืชป่า สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ มิให้ได้รับอันตรายหรือความเสียหายมากขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองกำจัดหรือทำลาย หรือส่งมอบสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อกำจัดหรือทำลายต่อไป นอกจากนี้ ยังกำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งหรือปล่อยเป็นอิสระซึ่งสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว (มาตรา ๓๒)

๔. สวนสัตว์

๔.๑ การจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์

๑) จากความหมายคำว่า “สวนสัตว์” หมายถึง สถานที่หรือบริเวณซึ่งรวบรวมสัตว์ป่าและ จัดแสดงไว้เพื่อประโยชน์แก่การพักผ่อนหย่อนใจ การเรียน การศึกษา การค้นคว้า การวิจัย การอนุรักษ์หรือ การเพาะพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อประโยชน์แก่กิจการสวนสัตว์นั้น (มาตรา ๓) ให้ผู้ที่จัดตั้งและประกอบกิจการ สวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยยื่นเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ บัญชี รายการชนิดและจำนวนสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่มีหรือจะมีไว้ในครอบครองโดยต้องแสดงหลักฐานการได้มา พร้อมด้วยแผนที่แสดงที่ตั้ง แบบแปลน และแผนผังของสวนสัตว์ ซึ่งโครงการจัดตั้งต้องเป็นไปตามมาตรฐาน การจัดการสวนสัตว์ที่อธิบดีประกาศกำหนด หากเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ แบบแปลน หรือแผนผังนั้นไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขออนุญาต (มาตรา ๓๓)

๒) กำหนดมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ (๑) การจัดการ พื้นที่เลี้ยงและจัดแสดงสัตว์ (๒) การดูแลด้านโภชนาการ (๓) การสุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และการควบคุมโรค (๔) การดูแลรักษาสัตว์ (๕) การจัดสวัสดิภาพสัตว์ (๖) ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย (๗) การปฏิบัติการและมาตรการฉุกเฉินต่าง ๆ (๘) แนวทางการให้ความรู้หรือการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์

๔.๒ กำหนดในระหว่างการก่อสร้างสวนสัตว์ หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรม ประมง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งสวนสัตว์นั้นต้องอยู่พบว่า การก่อสร้างไม่เป็นไปตามโครงการ ที่ได้ยื่นไว้ตามมาตรา ๓๓ ให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมประมง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาต ดำเนินการเสร็จแล้วให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องต่อไป ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาต

แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบแปลนหรือแผนผังให้แจ้งและส่งแบบแปลนและแผนผังที่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผลการพิจารณาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

๔.๓ กำหนดให้ก่อนการเปิดให้บริการสวนสัตว์ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการจัดตั้งสวนสัตว์และแจ้งผลให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายในหกสิบวัน หากตรวจสอบแล้วถูกต้องให้อธิบดีออกใบอนุญาตแก่ผู้ขอรับใบอนุญาต (มาตรา ๓๔ วรรคสาม)

๔.๔ กำหนดในระหว่างการประกอบกิจการสวนสัตว์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ และกรมประมง แล้วแต่กรณี ควบคุมให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ (มาตรา ๓๕)

๔.๕ กำหนดเกี่ยวกับการระงับการประกอบกิจการ ในกรณีการประกอบกิจการสวนสัตว์แห่งใด ซึ่งได้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ทั้งจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมประมงสำหรับการประกอบกิจการสวนสัตว์แห่งนั้น และผู้ได้รับใบอนุญาตถูกคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตฉบับใดฉบับหนึ่ง ให้มีผลเป็นการระงับการประกอบกิจการสวนสัตว์ทั้งหมดเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดหรือมีผลให้เป็นการเพิกถอนใบอนุญาตอีกฉบับหนึ่ง แล้วแต่กรณี (มาตรา ๓๖)

๔.๕ กำหนดเกี่ยวกับการเลิกประกอบกิจการ โดยที่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์แห่งใดประสงค์จะเลิกประกอบกิจการให้แจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีทราบล่วงหน้าก่อนวันเลิกกิจการ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๓๗)

๔.๖ กำหนดเกี่ยวกับสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ ก่อนการเปิดให้บริการสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวแจ้งการจัดตั้งสวนสัตว์ต่ออธิบดีเพื่อให้มีการตรวจสอบ หากพบว่าการจัดตั้งสวนสัตว์นั้นไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขหรือปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ เมื่อได้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงสวนสัตว์นั้นให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์แล้ว ให้มีหนังสือแจ้งหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินกิจการสวนสัตว์ได้ โดยให้สวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ และจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่อยู่ในครอบครองให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ หรือกรมประมง แล้วแต่กรณี ทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

๕. คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

๕.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมศุลกากร เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า ห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัตินี้ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

มีวาระคราวละสามปีโดยจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (มาตรา ๔๑) สำหรับการพ้นจากตำแหน่งตามวาระและตามพระราชบัญญัตินี้บัญญัติ เช่น ตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออก ขาดคุณสมบัติ (มาตรา ๓๙ ถึง มาตรา ๔๒)

๕.๒ กำหนดให้คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เสนอแนะนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าและพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และการประกอบกิจการสวนสัตว์ พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์ป่าและปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๔๕) นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายด้วย (มาตรา ๔๖)

๖. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

๖.๑ การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

๑) กำหนดให้เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา ๔๗)

๒) กำหนดให้พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลรักษาหรือเป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาต ให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน

๓) ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๔๘) เมื่อทำการสำรวจพื้นที่ใดแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสมจะกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศเป็นพื้นที่เตรียมการกำหนดให้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๙) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเครื่องหมายอื่นที่จำเป็นเพื่อให้ประชาชนทราบว่าเป็นเขตรักษาพันธุ์

สัตว์ป่าและอำนวยความสะดวกและให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ กำหนด (มาตรา ๕๐)

๔) ในการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่เป็นการขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (มาตรา ๕๑)

๖.๒ การคุ้มครอง บำรุง ดูแล และรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

๑) กำหนดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล และรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้จัดให้มีแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่งเพื่อเสนออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชให้ความเห็นชอบ แล้วให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีหน้าที่รับผิดชอบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น โดยแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว ต้องสอดคล้องกันแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (มาตรา ๕๒)

๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ โดยผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดและคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๕๓)

๓) ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า หรือล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไป เว้นแต่จะกระทำเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย การทดลองทางวิชาการ โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ และต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๕๔) และกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๕)

(๑) กระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตหรือเครื่องหมายอื่นซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหายหรือไร้ประโยชน์

(๒) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม

(๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ

(๔) ปิดกั้นหรือกีดขวางทางน้ำหรือทางบก

(๕) เก็บหรือนำออกไปหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียมหรือทรัพยากรอย่างอื่นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ

(๖) ปลุกต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป

อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้บุคคลกระทำตาม (๔) (๕) หรือ (๖) ได้ภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ทั้งนี้ การกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควรและไม่ก่อให้เกิด

ความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต และการควบคุมดูแล ให้เป็นตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๕๕) และกำหนดบทบัญญัติรองรับการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งความในมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชนหรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือการสำรวจ การศึกษา การวิจัย (มาตรา ๕๖)

๔) กำหนดกรณีการอนุญาตให้ดำเนินโครงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามหลักวิชาการ วัฒนธรรมและวิถีชุมชน เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน หากพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งใดมีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดทดแทนได้อย่างยั่งยืน และหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแล้วและเมื่อคณะกรรมการเห็นชอบโครงการแล้ว อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจึงจะอนุญาตให้ดำเนินตามโครงการได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้ดำเนินโครงการต้องคำนึงถึง ชนิด ประเภท จำนวน หรือปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติ ที่อนุญาตให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์ ห่วงเวลาดำเนินการ มาตรการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบ และการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๕๗)

๗. เงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทน

๗.๑ กำหนดเพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การให้บริการ และการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าตอบแทนสำหรับการนั้นก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเรียกเก็บและการยกเว้นค่าบริการหรือค่าตอบแทน และอัตราค่าบริการหรือค่าตอบแทนให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่ได้รับให้จัดทำรายงานทางการเงินและผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการและเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ (มาตรา ๕๘)

๗.๒ กำหนดให้เงินที่เรียกเก็บได้ตามมาตรา ๕๘ และเงินที่มีผู้บริจาค ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินโดยให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเก็บรักษาไว้เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าและรักษาไว้ซึ่งแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่า หรือเพื่อการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า (มาตรา ๕๙) โดยให้นำไปใช้จ่ายเพื่อกิจการตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ทั้งนี้ การนำส่งและการเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑)

๘. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

๘.๑ กำหนดให้บริเวณพื้นที่ใดที่มีได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ สมควรอนุรักษ์

ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่าชนิดใดหรือประเภทใด รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้นได้ โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย เมื่อประกาศมีผลใช้บังคับแล้ว ให้มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๖๒)

๘.๒ กำหนดให้การขยายหรือการเพิกถอนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยประกาศของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และในกรณีที่เป็นการขยายหรือเพิกถอนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศด้วย (มาตรา ๖๔)

๘.๓ กำหนดภายใต้บังคับมาตรา ๖๗ ในกรณีการกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าครอบคลุมบริเวณสถานที่ที่ใช้ในราชการหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หน่วยงานของรัฐและประชาชนยังคงมีสิทธิเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้นได้ตามแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๖๘ ทั้งนี้ ในกรณีที่ใช้ประโยชน์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่าที่ห้ามล่าหรือระบบนิเวศของเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้งดเว้นการกระทำดังกล่าว หรือสั่งให้ออกจากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าได้เป็นคราว ๆ ไป (มาตรา ๖๖)

๘.๔ กำหนดเมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (๑) ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น (๒) ตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้ ทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด ทราบ ลูกรังของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า (มาตรา ๖๗)

๘.๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล และรักษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่า กำหนดให้หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าจัดให้มีแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเพื่อเสนออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชให้ความเห็นชอบ โดยแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ป่าดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (มาตรา ๖๘)

๘.๖ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าในเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ (๑) ดูแลรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งหากินของสัตว์ป่าให้เกิดความยั่งยืน (๒) ติดตามและเฝ้าระวังเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากสัตว์ป่า (๓) ให้ความรู้แก่ประชาชนในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา ๖๙)

๘.๗ ในกรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการจัดการกับสัตว์ป่าที่อยู่นอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน หรือเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์หรือมีความสำคัญต่อระบบนิเวศเป็นอย่างยิ่ง กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดให้บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้นได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายประกาศด้วย และกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดให้ชัดเจน โดยต้องไม่เกินสองปี แต่หากมีความจำเป็นอธิบดีอาจขยายระยะเวลาได้คราวละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำหรับพื้นที่ควบคุมใดมีผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย

อธิบดีสามารถดำเนินการให้มีการจ่ายค่าเสียหายหรือค่าชดเชยแก่ผู้นั้นด้วยตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๐)

๙. การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้หรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัย จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์จากผลการศึกษาวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๗๑)

๑๐. การควบคุมและพนักงานเจ้าหน้าที่

๑๐.๑ กำหนดให้ความในมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การคุ้มครองสัตว์ป่า การบำบัดเยียวยาสัตว์ป่า การป้องกันหรือแก้ไขอันตรายแก่ประชาชนหรือสัตว์ หรือเพื่อส่งเสริมการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า หรือเพื่อส่งเสริมกิจการสวนสัตว์ ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๒)

๑๐.๒ กำหนดมิให้นำความมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่

(๑) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(๒) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตามภารกิจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๓)

๑๐.๓ กำหนดเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนและราคาสัตว์ป่า ตามอัตราที่กำหนดในระเบียบซึ่งอธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๔)

๑๐.๔ กำหนดในกรณีที่บุคคลใดประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นอกเวลาราชการหรือนอกสถานที่ทำการปกติ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่นให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗๕)

๑๐.๕ กำหนดกรณีเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือระเบียบที่กำหนดไว้หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรอง แก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรองเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองไม่ปฏิบัติตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งตามมาตรา ๗๖ โดยคำสั่งพักใช้ในอนุญาตหรือใบรับรองให้มีกำหนดเวลาครั้งละไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองทราบ (มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗)

๑๐.๖ กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรอง หรือไม่แก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๗๘)

๑๐.๗ กรณีอธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองแล้ว หากมีสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุมหรือซากสัตว์ป่าไว้ในครอบครอง ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรอง โดยการจำหน่าย จ่าย โอน สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุมหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ ตามมาตรา ๓๓ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ หรือโดยการจำหน่าย จ่าย โอน สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ หรือสัตว์ป่าควบคุม หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ให้แก่ผู้ดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ส่วนกรณีที่จะดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ หรือสัตว์ป่าควบคุม ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๘ แต่หากประสงค์จะครอบครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๘ และกรณีประสงค์จะครอบครองสัตว์ป่าควบคุมหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวให้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๑๙ อย่างไรก็ตาม หากผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดและประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่เหลืออยู่ให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมประมง ให้ดำเนินการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๙)

๑๐.๘ กำหนดให้ใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือใบรับรอง การขอต่อใบอนุญาตหรือใบรับรองให้ยื่นขอภายในเก้าสิบวันก่อนใบอนุญาตหรือใบรับรองเดิมสิ้นอายุ (มาตรา ๘๐)

๑๐.๙ กำหนดในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น เข้าไปในสถานประกอบการเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตรวจค้น ยึดหรืออายัดสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า เอกสารหรือหลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด เป็นต้น (มาตรา ๘๑)

๑๐.๑๐ กำหนดในกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจสั่ง ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไข หรือดำเนินการตามที่เห็นสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๕)

๑๐.๑๑ กำหนดในการจัดการแก่สัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดไว้ หรือสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามคำพิพากษาของศาล หรือสัตว์ป่าที่มีผู้ทอดทิ้ง หรือสัตว์ป่าที่พิการ บาดเจ็บ ป่วย อ่อนแอ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล รักษา จำหน่าย ปล่อยสู่ธรรมชาติ ส่งคืนถิ่นกำหนด โอน ทำลาย เอาไว้ใช้ในราชการ หรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่สัตว์ป่านั้นก็ได้ (มาตรา ๘๖)

๑๑. บทกำหนดโทษ

๑๑.๑ กำหนดกรณีผู้ใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการไม่ว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ผู้นั้นต้องชดใช้ค่าเสียหาย รวมถึงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลาย ทางชีวภาพนั้นด้วย ทั้งนี้ ให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมประมง แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียหาย ในการฟ้องคดี (มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘)

๑๑.๒ กำหนดกรณีผู้ใดฝ่าฝืนล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ไม่ว่าจะล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ ป่าคุ้มครองนั้นจะอยู่ในหรือนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าก็ตาม หรือฝ่าฝืนมีไว้ใน ครอบครองซึ่งสัตว์ป่าควบคุมเฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว โดยไม่แจ้งการ ครอบครองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้ากระทำต่อสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ ป่าคุ้มครอง มีโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง)

๑๑.๓ กำหนดโทษในกรณีฝ่าฝืนมาตรการควบคุมหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๙๐)

๑๑.๔ กำหนดโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ (มาตรา ๙๑)

๑๑.๕ กำหนดโทษกรณีนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือมีสัตว์ป่า อันตรายหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวไว้ในครอบครองโดยไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๙๓)

๑๑.๖ กำหนดโทษกรณีนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว โดยไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า หรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๙๔)

๑๑.๗ กำหนดโทษกรณีดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือจัดตั้ง และประกอบกิจการสวนสัตว์โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือกระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย (มาตรา ๙๕)

๑๑.๘ กำหนดโทษกรณีฝ่าฝืนเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ยึดถือหรือครอบครอง ที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติไปจากเดิม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม่ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติ (มาตรา ๙๖ ถึงมาตรา ๑๐๐)

๑๑.๙ กำหนดให้บรรดาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีให้อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๑๐๖)

๑๑.๑๐ กำหนดในกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานอัยการ ร้องขอต่อศาล และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับ (มาตรา ๑๐๘)

๑๑.๑๑ กำหนดให้บรรดาไม้ ซากสัตว์ป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นใดที่มีอยู่ในเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือซากสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งปลูกสร้าง อุปกรณ์ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้นโดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของ ผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ (มาตรา ๑๐๙)

๑๒. บทเฉพาะกาล

๑๒.๑ ในวาระเริ่มแรกกำหนดให้คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๓๙ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพรากก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการฯ ซึ่งต้องไม่เกิน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๑๑)

๑๒.๒ กำหนดให้สัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗ ใช้บังคับ โดยกำหนดให้สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีประกาศของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ ใช้บังคับ และให้สัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดห้ามนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นสัตว์ป่าควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่า จะมีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ ใช้บังคับ (มาตรา ๑๑๒)

๑๒.๓ กำหนดข้อปฏิบัติ โดยให้ผู้ที่มิว่าพบบรูคว่ำ วาฬโอมูระ เต่ามะเฟือง และปลาฉลามวาฬ หรือซากสัตว์ป่าสงวนดังกล่าวไว้ในความครอบครองอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ต้องแจ้งรายการ เกี่ยวกับ ชนิด และจำนวนของสัตว์ป่าสงวนหรือซากสัตว์ป่าสงวนดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด (มาตรา ๑๑๓)

๑๒.๔ กำหนดให้บรรดาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือ เขตล่าสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัตินี้ และบรรดาการดำเนินการใดเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อกำหนดเป็นเขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าซึ่งได้กระทำไปแล้วในขั้นตอนใดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๕)

๑๒.๕ กำหนดให้กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ พร้อมทั้งกำหนด ระยะเวลาดำเนินการให้มีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี (มาตรา ๑๑๖)

๑๒.๖ กำหนดให้การอนุญาต ใบอนุญาต หนังสืออนุญาต หลักฐานการแจ้งการครอบครอง และ ใบรับรองที่ออกให้แก่บุคคลใด ๆ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน (มาตรา ๑๑๗)

๑๒.๗ กำหนดให้บรรดาคำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือว่าเป็นคำขอ ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๑๘)

๑๒.๘ กำหนดให้บรรดาอาสาสมัคร ประธานบัตร และใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือกฎหมาย ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แล้วแต่กรณี ไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ต่อไปเพียงเท่าที่กำหนดอายุนั้น (มาตรา ๑๑๙)

๑๒.๙ กำหนดให้โอนเงินที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บไว้เป็นรายได้เพื่อบำรุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาเป็นเงินตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๒๐)

๑๒.๑๐ กำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สํารวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายใน ๒๒๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๒๑)

๑๓. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ จำนวน ๑๘ รายการ เช่น อัตราค่าธรรมเนียมสูงสุด คือ ใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ หนังสืออนุญาตดำเนินการกิจการใด ๆ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ฉบับละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนอัตราค่าธรรมเนียมต่ำสุด คือ ใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราว ตัวละ ๑๐๐ บาท แต่รวมกันไม่เกิน ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท

นางวนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ